

Թուրքիան ձգտում է
մեր սարելիզը վերածել
իր սարելուրձի

Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումները համակարգող դեմական հանձնաժողովի 4-րդ հիմնում նախազահ Անդր Սարգսյանը հայտարարեց Ցեղասպանության 100-րդ տարելիցից դաշտում նախական մեկնարկը, որով փաստությունների և համազգային մեր կարողությունների, եռանդի ու նղատակապայության ստուգատեսք՝ ազգային մեր տեսլականի իրականացման ձանալարիկին, որը խոստանում է դեռ Երկար լինել:

Բնականաբար կրապուրական դիրք չի ըստ դունել եւ չի ընդունելու Թուրքիան, որի դաշտասած ծուլղակներին ու հակաբայլերին, որնն ամենեւին ուռ չեն, դաշտաս դեմք է լինենք աշալցորեն: Առաջմն հայսնի է միայն, որ Ազգարան դաշտասվում է անց-նել հումկու հակահարձակողականի՝ մեր ջաների ազդեցությունը նստացնելու ու Ծիրք որդես «համընդիանու ողբերգության» հետևանի ուսուց տալու ուղղությամբ:

Նետու 3 տարի առաջ, Սամբուլում, մի քաջային մի ֆորմական ժամանակ, որի մասնակիցները բացառաբար օստագոհներ էին, դատավանանելով իմ մեկ հարցին, արզունախարար Ահմետ Դավութօղլուն հարկ համարեց Առել, որ իր երկիրը դարձաւսկում է 1915 թ.ին միջազգային սարդությամբ, ասքեր երկներ ծովային ուժերի մասնակցությամբ, Առել Գալիբողով՝ Դարդանելի Անդուցի ճակատամարտի 100-ամյակը: (Ինչպես հայտնի է, ճակատագրական այդ ճակատամարտում անզիյական ուժան քաջանակական ռազմանավերին չհաջողվեց Վերջնականամես կազմականութեաւ Դարդանելի Անդուցի երկու կողմերում գերմանա-բրիտական հրետանային դաշտանությունը, ինչը ճակատագրական եղավ ոչ միայն Անտանտի երկների ու համարես Ռուսաստանի, այլև, առաջին հերթին, մեր Ժողովրդի համար):

Անուշը որեւէ երկիր, այդ թվում Թուրքիան, իրավունք ունի Ետելու 100-ամյակը Առաջին աշխարհամարտի, որդես մասնակիցը դրա: Կարող է նաև առանձին կարեւորությամբ Ետել այս կամ այն ճակատամարտի տարելիքը: Սակայն՝ առանց խափտելու թվական-Երբ: Ընթացիկ տարին 100-ամյակն է այդ աշխարհակործան դատերազմի, որին Թուրքիան գործնականորեն մասնակցել է 1914-ի սկզբից և 27-ից սկսալ իսկ Դարդանելի ճակատամարտը, ինչետես տեսանե, ավարտվել է հաջորդ տարվա մարտի 18-ին:

Քետևաբար թվականների այս խաղը, դասմական իրողությունների այս ձեռնածությունը ունի ընդամենը մեկ նախակ՝ Դայոց ցեղասպանության 100-րդ տարելիցը վերածել կոկորդիլոսի արցունիքներով հեղեղված բուրական հաղթական տարեղարձի:

ՀՈՎԻԿ ԱՖՅԱՆ

Ասանայում սորտագրվեց Եվրասիական սնտեսական միության պայմանագիրը

Աստանա մեկնած Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանը, Եվրասիական մասնական միության, այսպես կոչված՝ հիմնադիր խորհրդի նիստին, որտեղ դայնանագիր է ստորագրվել այդ միության ստեղծման վերաբերյալ, չի մասնակցել։ Քետևաքար Հայաստանը այդ միության հիմնադիրներից մեկը չէ, ու երբ հայնավի այդ միությունում, առաջարտավորվելու է առաջնորդվել նախագահներ՝ Պուտինի, Նազարբաևի ու Լուկաշենկոյի՝ Երկար բանակցված ու փոխզիջումային դայնանագիր սկզբունքներով։

Հիշյալ եղանակի նիստից հետո նրանց միացել նաեւ Աստանայում գտնվող Հայաստանի ու Ղրղզստանի նախագահները, եւ տեղի է ունեցել նորաստեծ Եվրասիան մատեսական միության ու նրա հավանական նոր անդամների (Հայաստանի եւ Ղրղզստանի) համատեղ նիստ, որի ընթացքում էլ Սերժ Սարգսյանը հայտարարել է. «Խսունում եմ Հայաստանի մինչեւ այս տարվա հունիսի 15-ը ժամանակ հասկացնել՝ Եվրասիական մատեսական միությանը մեր երկիր անդամակցության նորատակով»: Հայաստանի նախագահի այս խնդրանին՝ նախագահ Նազարբաևը դատախանակ է: «Եթե բոլոր առջևարարությունները լուծվեն, ապա հունիսի

սին կսորագրվի Հայաստանի հետ դայ-
մանագիրը»: Նախագահ Պուտինն իր
հերթին ասել է, թե ինքը «Ընդունում է ա-
ռաջարկությունը», հավանաբար՝ ԵՌ
Սերժ Սարգսյանի՝ ժամանակ խնդիրներու
են նաև արեւետական հարցերու»:
հարցերը լուծելու»: Աղյա նախագահ Լու-
կաշենկոն հայտարարել է. «Երբ Հայա-
ստանը իրագրո՞ի Միությանը միանալու
բոլոր դայնաները, նոր միայն կարելի է
ստորագրել Հայաստանի հետ
տարածանաօիր»:

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԱՆՁՆԱԿԱՆ

Քաղաքական դաշն անցնում է ցանցային-հորիզոնական կառավարման մոդելի, եթե դեռակատարները դաշնում են ընդգրկում հաստատությունները, ժամանակի բելադրանքը նվազեցնում է անհասի, նոյնիսկ՝ ամենավաշ անհասի դերը եւ մեծացնում խճերի ու ներգրավման նշանակությունը: Սա ասում էր Սերժ Սարգսյանը, ՀՀԿ 15-րդ համագումարում հնչած իր ելույթում նշելով, որ Հայաստանի յուրաքանչյուր խաղացու հիմնարդետրնան ասիժանը բարձրացնելու ամենաարդյունավետ ճանապարհն է որեւէ մեծ խումբ-կուսակցությունում ընդգրկվելը, եւ դա շարունակվելու է խախոսավել: Ավելի դարձ ասած՝ ով մի բանի է ուզում հասնել, ուստի է անցնի Մելիք-Արամյանով, այսինքն՝ իշխող եւ ամենամեծ խումբ-կուսակցություն ՀՀԿ-ի անոնա ուարչնա:

Սի կողմ թռնեսն դսապրային ճշմարտությունները, թե, իրnf, անհամ դերը սկզբունքի առումով նորմալ դետուրյունում դեմք է նվազի, անմի որ մեր երկրում ճիշտ հակառակն է, անգամ հսկայածավական կամ կառավագական է առումով առաջիկա տասնամյակում բան փոխվի:

Գանֆ Մելիք-Աղամյանով անցնելում:

ՄԵԼԻՒ-ԱՂԱՄՅԱՆԿ ՀԱՆԳՆԵԼՈՒ ՎՏԱՆԳՆԵՐ

Եր նման կարգի մսեր արտահայտում է եղուարդ Շարմազանովը, նրան կարելի է հասկանալ՝ երթասարդ կուսակցականը ողջ եռթյամբ դատարաս է կրծիկ դաշտամանել հարազաս կուսակցությունը, ու անգամ ամենալրդ ֆեսիոնալ մակարդակում երեք չի մոռանում դա անել։ Սակայն ՀՀԿ նախագահ Սերժ Սարգսյանը, բարերախտաբար, միայն ՀՀԿ-ականների նախագահը չէ, այլ երկրու դեռևս առկա բոլոր մյուս հայերինը եւս, որոնց մի գգայի եւ որակյալ ժեր այդուն էլ որեւէ կուսակցության չի վսահում, ընդհանրաբես՝ կուսակցական դոդուիհամից աւաս եերու է եւ հայարձված է դեսք է մանեն նախագահի ասած մեծ ու կազմակերպված կուսակցություններ։ Բայց չէ որ աւաս լավ հայեր, վերջին տարիներին մեր կուսակցությունների ծավալած անարդյունն եւ նվազագույն օգտակարության գործակից ունեցող գործունեության ֆոնին՝ հաճախ խորում են կուսակցականության գաղափարից։ Երկի նախագահն, այդոիսով, փաստեն այդ մարդկանց շշանցելու ակամա հրահանգ է հօցնում իշխող կուսակցությանը, մի գործելակերտ, որը, միեւնույն է, ներին կարգով մինչեւ այսօր եւ միշտ էլ գործել է։ Սասցում է, որ աղակուսականներին ու մի ժամանակակից այս հայարձված է

Բանաստեղ- ծության լա- պահը

Հրանտ Արմելի Լյանըն ու սխրանքը

ԱՐԱՄ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

**բաղաբական վերլուծաբան,
բանապիրական գիտությունների թեկնածու**

ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ՀԽՏԵԳՐՄԱՆ ԳՈՐԾՔՆԹԱԳԻ ԱՐԴԻ ՄԱԼԿԱՐԴԱԿՐ

Ապելի վաղ, 20 տարի առաջ, 1994թ. մարտի 29-ին, Ղազախստանի Հանրապետության նախագահ Նուրսուլգան Նազարբաևն առաջին անգամ առաջ խաչեց նոր ինսեգրացիոն միավորնան՝ Եվրասիական Տնտեսական միության ստեղծման գաղափարը։ Նրա համադրույթը հիմնված էր ընդիհանուր դասմության, փոխադարձ տնտեսական ձգողականության, մշակույթին սեր փոխկարգականացնելու համար։ Առաջին առաջարկությունը նշանակած էր առաջարկել առաջարկային բազմակողմնական կառուցելու միջազգային բազմակողմնական կառուցելու մասին։

Այս զաղափարը, որն այն ժամանակ-
վա հետխրհրդային դետությունների բա-
ղաբական գործիչների մեծ մասի կողմից
շահակացվեց եւ թրագնահատվեց, այ-
սօր դարձել է շատ երկրների գործարար ժ-
շանակների եւ հասարակական-հոլմա-
նիտար մակարդակներում լայնորեն դա-
հանջարկված: Ի հայս եկամ եւ այժմ հա-
ջողությամբ գործում են բազմաթիվ հա-
մատեղ հարթակներ, որոնք ամրապնդում
են Եվրասիական հմտեգումն՝ Զարգաց-
ման Եվրասիական բանկը, Եվրասիա-
կան գործարար խորհուրդը, Եվրասիա-
կան մեդիա-ֆորումը, Համալսարանների
Եվրասիական ասոցիացիան եւ այլ կա-
ռուցներ:

Եվրախական միության ստեղծումը կաղպած է առեւտրի ներդրմաների եւ հումանիտար համագործակցության ոլորտներում հարեւանների ինտեգրման անհրաժեշտության *hts*:

Խոսքն, առաջին հերթին, վերաբերում է սնտեսական ներուժի մերձեցմանը, առեւտրի փոխահավետ ձևերի օգտագործմանը: Եվրասիական սնտեսական միությունն, իսկապես, կարող է լինել հետարրական դրազմահզմի տեսանկյունից, բանի որ խոսքը դեմքի ավանդական թիրախային ռուկաներ նրա աղյանների հասանելիության հնարավորության մասին է:

Որոշումները, որոնք հանգեցրին իստգրմանն, անհնար է մակերեսային կամ վաղահաս անվանել: Դրամի, կարելի է ասել, ինաստավլութել են թե հասարակությունների, թե իշխանության կողմից, իսկ զիսավորը՝ դայնանավորված են բոլոր անդամ դեռևոյւնների սնտեսական առարկայական կարիքներով, ընդհանուր հետարքություններով, սղասեփինվ, հոլոյերով: Փորձագետների մեծ մասը համակարծի է, որ Եվրասիական միությունը արդեն իսկ գործող Մասնային միության հետ միասին, ինչդեռ նաև ԱՊՀ տարածում Միասնական սնտեսական տարածի ստեղծման գործընթացների հետ ի վիճակի է դաշտանել անդամ երկրները այն տուրութենային (ինչդեռ արտահայտվել է Ռուսաստանի նախկին նախագահ, այժմ վարչապետ Նիկոլա Սեղմենելը) գործընթացներից, որոնք տեղի են ունենում, այն էլ վերընթաց շարժումով, ժամանակակից համաշխահական սնտեսության մեջ:

Տուրբոլենսային գոտու մեջ ընկած դետուրպումների (դա ավելի բան հասկանալի դաշտավ) համար այդ տուրբոլենտությունից դուրս գալի ավելի լավ հնարավոր է միասին, օգտագործելով աշխատանքի միջազգային բաժաննան, միջազգային արտադրական եւ գիտաեկանիկական կողողերացիայի եւ մասնագիտացման հնարավորությունները, այսինքն այն ամենը, ինչն առավելություններ է տալիս այն երկրներին, որոնք նիստորել են իրենց ռեսուրսներն ու ջաները:

Եվրասիական Տնտեսական միության

ମାଧ୍ୟନ୍ତରୀଣ ହାନିକୁଶାଙ୍କାଦ ଉପରାଜିତ କାନ୍ତି
କାନ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଅନୁଭବ ହେଉଥିଲା ଯାଏନ୍ତି ଆମର
ମାଧ୍ୟନ୍ତରୀଣ ହାନିକୁଶାଙ୍କାଦ ଉପରାଜିତ କାନ୍ତି
କାନ୍ତି କାନ୍ତି କାନ୍ତି କାନ୍ତି କାନ୍ତି କାନ୍ତି କାନ୍ତି କାନ୍ତି

Վեցին շրջանուս գործընկեր դետու-
թյունների առաջին դեմքերի ջանքեր
ուղղված են այս գործընթացն արագաց-
նելուն: Հաճախակի են դարձել համոյի-
դումները, որտեղ նրանք բնարկում են
համապատասխան միջոցառումներ, ի-
րազորժվում են աս կարեւոր բայլեր Եվ-
րասիական աշրածին ինտեգրման ա-
ռաջխաղացման նորատակով: Առաջին

nership նախագիծը: Ընդհանուր առ մասք, դա օրախնդիր է, որովհետեւ ակն հայտ է, որ այս հարցեր Արեւութիւն համա խարհային կազմակերպության ուղա նակներում լուծելը դարձել է բավակա նին բարդ, եւ ինտեգրման խորացման համար անհրաժեշտ է տարածաշրջանա յին մոնտեցում:

Ինչ վերաբերում է ԵՄ-ին, աղա Օրամեջ մասնող պետությունների կողմից բոլոր ռովին չարդարացված կերպով եզրակացնություն արվեց, թե Մասսային միությունը եւ ամբողջությամբ վերցրած Եվրասիական ինտեգրացիան խորհրդային Միությունը վերականգնելու փորձ է: Դա համար էլ, ՄՄ-ի կողմից արված համագործակցության բազմաթիվ առաջարկները, փորձը կիսելու խնդրանիւնը, ցավոն սրի, Եվրոպայում անհրաժեշտ արձագանք չունեցան: Ընդհակառակը, Եվրոպական միությունը կարող է ջանաբեր գործադրել, որպեսզի փոխանցե

հեղափոխության նախաժեմին։ Այս տեղի է ունենում աշխարհակարգի փոփոխության դրամատիկ գործողության դայնաներում, ինչը տանում է դեռի բազմաբեւեռայնություն։ Ժամանակակից գլոբալ անկայունությունը ոչ միայն տօւտության, այլև միջազգային իրավունքի, գլոբալ բաղասականության զգացամի արդյունք է։ Այդ նարտահրավերները չեն հաղթահարում ոչ G8-ը, ոչ էլ G20-ը։ Դրա համար էլ, 2012 թ. Ղազախստանի առաջնորդ Ս. Նազարբաևն առաջ բաշեց G-Global նախաձեռնությունը, որն ինստրակտիվ կերպով դաշտանեցին 160 երկներ։ G-Global-ը ներառում է 21-րդ դարում աշխարհի ֆունդամենտալ սկզբունքներ՝ Եվրոպացիա, արդարություն, հավասարություն, կոնսենսուս, գլոբալ հանրությունականություն եւ վսահություն, գլոբալ բափանցիկություն, կառուցողական բազմաբեւեռայնություն։

Ասանայում սոնրագրվեց Եկրասիական Տնտեսական Միության մասին դայլմանագիրը

ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ՏԱՏԵԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԲԱՂԱՖԱԼՔԹԱԿԱՆ ԱՊԱՏԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

Եվրասիական Տնտեսական միության
ստեղծումը հասարակական լայն (այդ
թվում գիտական հանրության) աջակցու-
թյան դայմանմետրում դարձավ գործնա-
կան դրույղությունների ռազմավարա-
կան ծրագիր՝ ԵվրԱզԵՄ, ԱՊՀ Երկրների
մեջ նաև մասնակցությամբ ազատ ա-
ռեւտրի գոտի, Մասնային միություն եւ
Սիամական Տնտեսական տարած Ղա-
զախսամի, Բելառուսի եւ Ռուսաստա-
նի մասնակցությամբ:

Եվրասիական սնտեսական միության գլխավոր առաջնորդությունը 21-րդ դարի առաջին կեսին կայանում է այն բանում, որ դարնա աշխարհի առանցքային սնտեսական մակրոտարածքներից մեկը, եւ Եվրասիական ինտեգրումը դեմք է աղահովի յուրաքանչյուր մասնակից երկրի մուտքը դեմի աշխարհի առավել զարգացած երկրների շարֆ։ Եվրասիական սնտեսական միությունը դեմք է ունենա ինքիլակուների հաճակարգ, որնն կարող են չափել Եվրասիական ինտեգրման ազդեցությունը բնակչության կենսամակարդակի, սնտեսությունների արտադրողականության եւ մրցունակության աճի վրա։ Եվրասիական ինտեգրման ամբողջ գործընթացը թե՛ գործառույթային հմաստով, թե՛ գործնականում դեմք է ենթարկվի հենց այդ կարեւորագույն բաղադրական առաջնորդության իրականացմանը։

հերթին, հետխորհրդային տարածի դաս-
մության մեջ առաջին անգամ ստեղծվեր
է Վերազգային սնտեսական մարմին՝ Եվ-
րասիական սնտեսական հանձնաժողովը։
Այս հանձնաժողովն, ըստ էության, վեր-
հիշյալ միության կառավարիչ մարմնի
նախարարություն է։

Ինտեգրման գործընթացի ժամանակակից փուլի հիմնական դարավանդներն արդեն ֆիսված են համարատասխան փաստաթթերում: Այսինքն, հասկանահետ, որ այժմ այդ գործընթացների գլխավոր գործիքը դարձել է Սախային միությունը Խոսն աշեւորին վերաբերող արգելվութեան նվազեցման եւ փոխադարձ ներդրումների, աշխատութիւ շարժումնակության, ինչ դեռ նաեւ միասնական չափորոշչութեան (մասնավորաբես և նետական) համակարգի ստեղծման ձանադարիով առաջ շարժվելու մասին: Եվ, իհարկե, ինտերացիոն խմբավորումների եւ ղետությունների, որովհետեւ աշխարհը շարժվելու մասին: Եվ, իհարկե, ինտերացիոն խմբավորումների եւ ղետությունների, որովհետեւ աշխարհը շարժվելու մասին:

Բատեղացին
զործընթացների
համաշխարհային
միտուները

Այսօր հնտեղացիոն գործընթացներ են ծավալվում Եվրոպական միության եւ ՆԱՖՏԱ-ի (ԱՄՆ, Կանադա, Մեքսիկա) միջև։ Եվրոպական միությունը եւ Չինասամբ աշխույժ խորհրդավություններ են վարում ազատ առեւտի գոտու կառակցությամբ, կա Trans-Pacific Part-

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՆԵՐՄՈՒԾՎԱԾ ՄԵԼԵՆԱՆԵՐ ԵՎ ՔԱՆԿԱՅԻՆ ԱՎԱՆԴՆԵՐ

Ինչպե՞ս են դրանք փոխվել վերջին վեց տարիներին Հայաստանում

Ի՞նչ են անում ճարդիկ, եթե նաանց եկամուտներն ավելանում են: Առաջին անհրաժեշտության ծախսերը հոգալուց հետո, սկսում են մատակարարել քանումների կամ ստացվող գումարից հավելյալ եկամուտ ստանալու մասին: Ամենաթամկարծի գումարն անշարժ գումար է, առաջ ավտոմետնան, իսկ խնայողություններից եկամուտ ստանալու ամենահետո եւ առանց դիմումի ճանապարհը բանկային ավանդ ձեւակերպելու և տարեկան մինչեւ 15 տոկոս եկամտաբերությամբ: Այսիհայ է, որ մետենա գնելը կամ բանկում ավանդ դնելը խոսում է հավելյալ եկամուտի առկայության եւ բարեկեցության որոշակի մակարդակի մասին: Այսիմն, այս ցուցանիւթեանի բարեկավումը կամ վատրարացումը կենսամակարդակի բարձրացման կամ ամենա անուղղակի վկայություններ են: Այս առումով հետարքական է, թե ինչպես են փոխվել այդ ցուցանիւթեան միջնորդը Հայաստանում նախազնաժամային, ճանապարհին մատակարար ավանդի հետազնաժամային տարիներին:

Նախ՝ ներկայացնեն բանկերում ավանդների ներդրման ցուցանիւթեանը, որոնք վերցրել են Հայաստանի բանկերի միջնորդյան եւ ազգային փիճակագրական ծառայության իրադարձական սվյաներից:

2008 թ.՝ 455 մլրդ դրամ

2009 թ.՝ 706 մլրդ դրամ

2010 թ.՝ 777 մլրդ դրամ

2011 թ.՝ 1 տրն 53 մլրդ դրամ

2012 թ.՝ 1 տրն 132 մլրդ դրամ

2013 թ.՝ 1 տրն 612 մլրդ դրամ

Տեղեկացնեն, որ բանկերաւ ավանդ ներդրումների մոտ կեսը ֆիճակագրական անգամ միջնորդը ներդրումների մոտ կամ անգամ մատակարար ավանդը:

2008 թ.՝ 455 մլրդ դրամ

2009 թ.՝ 706 մլրդ դրամ

2010 թ.՝ 777 մլրդ դրամ

2011 թ.՝ 1 տրն 53 մլրդ դրամ

2012 թ.՝ 1 տրն 132 մլրդ դրամ

2013 թ.՝ 1 տրն 612 մլրդ դրամ

Տեղեկացնեն, որ բանկերաւ ավանդ ներդրումների մոտ կեսը ֆիճակագրական անգամ միջնորդը ներդրումների մոտ կամ անգամ մատակարար ավանդը:

Մինչ Հայաստան ավտոմետեան ներմուծման անդրադարձությամբ:

Մինչ Հայաստան ավտոմետեան ներմուծման անդրադարձությամբ:</

ԳՈՐՎԻ ԲՈՏՈՅԱՆ

Մուկվայում «Ազգ»-ի հատուկ քղթակից

Իմ լրագրողական դրակիսի-
կայում հաճախ չեն եղել դեղ-
թերը, երբ հերթական հրապա-
րակման հերոս եմ ընտել զուս
անձնական գործով ինձ հան-
դիլած մարդուն: Այս դեմքը
այդ եզակիներից է:

Դղրցական որդուս տարել էի
Սովորական մեր տեղամասային
բժշկի մոտ։ Երեխային զննելուց
հետո նա խորհուրդ սկսեց դիմել
նաեւ առավել դրոֆեսիոնալ
բուժհաստառություն՝ Սոբ-
րանսկու աճպան մանկական
հիվանդանոց, ինունոլոգիայի
բաժին։ Գնացինք, ըստ սահ-
մանված կարգի գրանցվեցինք,
հերթ կանգնեցինք, եւ իհձ հետո,
երբ մտան սենյակ՝ մի դահ ա-
նուանական հայու Անուանական

ման մօսական հյուրն ու հենց եթերից՝ մանուկների եւ նրանց ծնողների անկրկնելի խորհրդատուն, որի խորհուրդներից շատ էին օգտվել: Ու մինչ դրան մոտ կանգնած եւ զարմացած նայում էին նրան՝ ասես, մեր հարյուր տարվա ծանոթին, մանկաբույժը ամեն բան կրահելով՝ ժմատեն ասաց. «Այո, չե՞տ սիսալվում, ես եմ՝ «Բժիշկ Այրոլիսը», առաջ եկեմ եւ նստի, իհնա բժշկուհուն կասեմ՝ երեխային կզննի...»:

Մոսկվայի Ն. Պիրոգովի ան-
վան դետական բժշկական հա-
մալսարանի մանկաբուժության
ֆակուլտետի աճրինի Վարչէ,
բժիշկ-հմունուղոց, բժշկական
գիտությունների դոկտոր, դրոֆե-
տոր Անդրեյ Պրոդեռաջ, ով նաև
դեկանական է Մոսկվայի Ստե-
րանսկու անվան մանկական
հիվանդանոցի հմունուղօքայի
բաժինը, փոքրիկ այցելունների
հետ սփյուռք յուրօհնակ աс-
խատառք է մօւակել, որը սերմա-
նում է նաև ոչ ճիշյան իր դեկա-
նական բաժնի բուժամանա-
կազմին, այլև բժշկական հա-
մալսարանի մանկաբուժության
ֆակուլտետի ուսանողներին, ով-
եր իրենց դրակիշկան անց-
կացնում են նույն հիվանդանո-

զանում և այլ դրվագներից հետո նոյն բաժնում: Մաս-կարուծության բնագավառում լուրջ հաջողությունների հասած դրոֆեսորը իր այդ նեթողով սկզբից եւեք երեխաների միջից վաճում է վախճ ու լարվածությունը: Ուղուա վերաբերյալ խորհրդականության հարցով նրա հետ առնչվելուց եւ նաեւ համոզվեցի, որ մանուկների հաճար նրա կիրառած հոգեբանական արշեֆի հարաբեկանաբար երանու-

գելի հաղթահարման եղանակը ոչ թե վաղուց նշակված եւ բարացած աշխատառն է, այլ ստեղծագործական աշխատանի, որ ամեն դաիի կարող է ամենատարբե դրսւորումն ունենալ երեխաների հետ շփվելս: Մեր հանդիպման ժամանակ նայելով Տղային ոչ սլավոնական դեմքին եւ թախծու աշետին՝ հարզրեց անուն-ազգանուն:

Բժիշկն այնքան ոգեւորվեց՝ ի-
մանալով, որ հայ են, որդուս
այնպիսի հարցեր սկզբ՝ մեկու-
նեց արտաքերելով նաեւ ռուսա-
կան առօգանությամբ հայերեն
բառեր, որ տղայիս տրամադրու-
թյունն անմիջապես բարձրա-
ցավ, վերացավ կաւկանովմա-
ծությունը եւ նա սկսեց լիարոն
ժողաւ՝ հիվանդից փոխա-
կերպվելով կայտար եւ առույց
ճանական...

Պարզվեց, որ 47-ամյա դրութենող հայ ընկերներ տաս ունի՝ եւ ուսանողական, եւ աշխատանքային եւ մոսկովյան հեռուստաընկերությունում, որտեղ դարբերաբար այցելում է «Աղրել առողջ» հաղորդաւարի նկարահանումներին մասնակցելու: Եկանի որ գրականության մեծ սիրահար է՝ հայ ընկերների միջոցով ծանոթացել է նաև հայ գրականության որոշ

ծրագիրն է, որի նախաժմբը աշխարհի ամենամեծ պատրիոտական համակարգը՝ «Child-Friendly Hospital»-ը (բարեկամական մթնոլորտով հիվանդանոց մասնակիութիւն համար) միջազգային բարեգործական նախաձեռնությունն է: Պրոֆեսոր Պրոդեկուս ներդրած ծրագիր ամենակարեւոր դայմաններից մեկն այն է, որ երեխան իրեն հարմարավետ եւ դաշտապահ զգա թե հիվանդանոց ընդունվելիս, եւ թե բուժման լիարժեք կորու անցնելիս: «Ես ամեն օր մանրակրկիս հետեւում եմ, որ բուժանձնակազմը բարեխիղճ եւ հոգասար վերաբերնում դրսւուի յուրաքանչյուր հիվանդի նկատմամբ: Զէ որ խոսքը երեխաների նասին է, ովքեր առժամանակ կտրվում են ծննդներից եւ աղավինում մեր օգնությանը»:

սակ խալաթով մարդկանցից: Դեռ փոքր տարիից նրանց մոտ ասես դայմանական ռեֆլեքս է ձևավորվում. եթե տեսադաշտում հայտնվում է սղիսակ խալաթով մարդ, նշանակում է՝ ոչ մի լավ բան չտեսք է սղասել: Նույնիսկ մայրիկը, ով ճոյությունը իրավիճակներում օգնության է տալում, այս դեպքում ոչ միայն չի փրկում, այլ ընդհակառակը, երբ երեխան բժօկի մոտ տեսնում է ներարկիչը եւ փորձում է փախչել՝ մայրիկը թոյլ չի տալիս շարժվել, սաստում է երեխային: Նման «դավաճանությունն» ավելի է վախճացնում մանկանը եւ ավելի մեծացնում նաեւ բժօկի հանդեպ ունեցած վախը: Չաս ծնողներ էլ աշխատում են մինչեւ վերջին դահը չասել երեխային, որ բժօկի մոտ են գնալու, որդեսզի նախաղես չվե-

խոս սկեց քժէկին այցելելուց
հետո: Նրա հաճար խաղալիի
գների, հետարքրական ժամանց
կազմակերպեց: Բժիշկը եւս
դեմք է փորձի շահել Երեխայի
հաճակրանքը: Բայց եթե նկա-
տում եմ, որ նա այդ ուղղությամբ
ոչ մի բայլ չի ձեռնարկում, ու-
րեմն մեկ այլ մանկաբույժի մոտ
գրանցեց փորքրիկին:

Եվ Երկրորդ կարեւոր հանգամանքը, որ առանձնացնում է Անդրեյ Պրոդեռուած. առողջ Երեխա ունենալու համար դեմք է լսվացնել հայր Եւ Երեխա հարաբերությունները: Ըստ նրա՝ հաճախ հայրերը իրենց զերծ են դահում Երեխայի հետ օփուններից, նրանց հետ կապված հոգսերից, խուսափում Երեխայի հետ հոգեկան կազ հաստատելոց չնմանելով, որ դրանով իսկ մեծ հարված են հասցնում իրենց զգայուն զավակին Եւ տա-

«Քժիւկ Այբոլիսի» բարեմաղքանիք
«Հայ մանուկների դեմքից ձմիտը
թող երթեւ չտակասի»

Բժիշկ Անդրեյ Պրոդեռսը՝ Ասրիի հետ

სხლ, ჩნდეთ არებუ ასაგე, ანირე ზოგებისად აკსეპტორებუ მასიური ე ჩეოლასაქისთ- რე კოლმე ქათამისების ქაქ- ლი «ამრე ავოდი» ხალირმა- ნე, ირე ღრმაფინა ჩარგალკარა ღმერც- მასიადნენტ ჩეოლა- საქისთ- რე ქამადამ იასა- ლარ ჟორნიტ ხა საქა: მანიკარიუძე ჟისტიკანი ე, ირ ანდამ ჰრენტ ხალირმანე მასიური ღმერც- რე, ცას წან ხა სუპერი ჰრენ ჰრენ კონკანტერ ხერენ საქა ჟო- რნიტერები: ორისას, ხერ სურ-

Եթ առաջ իրեն հրավիրեցին
մասնակցելու հաղորդմանը՝
ինք 108 կգ էր, իսկ հետագա
հարրումների ընթացքում հե-
տեւով մի շարժ խորհուրդների՝
4 աճսում նիհարեց 20 կգ-ով...

Սիրված մանկաբոյժի կարծիքով, Երեխաները նախ հոգեբանական մի շարք արգելվելու հաղթահանելու խնդիրներ ունեն, եւ եթէ ծննդմերը ժամանակակից սինէքտն է Խաչի

Նակին օլմի ընկածն եւ կասխ-
վեն այդ արգելվները, աղայ յու-
րաքանչյուր հիվանդություն տե-
ղի կտա եւ ընտանիքում երեք չի
տակասի մանկան ուրախու-
թյունն ու անհոգ քրիզը: Օրի-
նակ, առաջին հայացքից ամե-
նահասարակ եւ շատ ընտանիք-
ներում տարածում գտած խսդի-
րը. բոլոր երեխաներն եւ այս կամ
այն չափով վախենում են սպի-

տացնեն նրան: Նման լրությունն արդեն իսկ խարել է Առաջակուում. Երեխան կարծում է, որ գրունելու է զնում, իսկ որի խարելով նրան դոյլիկինիկա եք տանում: «Մենք մի ռողբեով կմտենք իհվանդանց, թուղթ կվերցնենք ու դուրս կգանք: Բժիշկը թեզ նույնիսկ ձեռք չի տա»: Բայց իրականում՝ դեմք է մատից արյուն վերցնել, ոյապաստում անել, ստուգվել, ընդորում՝ մի բանի մասնագետի մոտ... Իսկ ինչողեւս սովորեցնել Երեխային չվախենալ բժիշկնե-

Երցարի նրան ծանր կացության
առաջ կանգնեցնում: Հորդ տեսք
է ամեն կերպ մասնակից դաշ-
նել Երեխայի կյանքին ու աշօյա
գործերին, ստեղծել համատեղ
զբաղմուն: Հոր եւ Երեխայի ա-
մենօյա ժփումը գերեւ օդ ու ջրի
դես անհրաժեշտ է Երեխային:

Ծնողերի ամուսնալուծությունը նույնացնելու լրաց փոփոխություններ է առաջացնում Երեխայի հոգեկան աշխարհում եւ մի շարժ բացասական հոլոգերի տեղի տալիս՝ չարություն, անհանգստություն, վախ, թախիծ եւ այլն: Ունեէ Երեխայի նորմալ աճի համար անհրաժեշտ են եւ հայր, եւ մայր: Ծնողների բաժանման փասդ Երեխաները շատ դժվար են ընդունում: Երեխաների մոտ առաջանում է մենակության զգացում, վախ, խանգարվում է ունը: Նրանք վախենում են գիշերը մենակ մօնալուց: Երեխան վախենում է, ինչը էլ Երեբ չի տեսնի հորը, Երեմանա մոր մոտ, կամ՝ հակառակը: Երեխային թվում է, որ ինչը կարող է այնոցն անել, որ ծնողները չքածանվեն, Վերականգնեն հարաբերությունները: Դարձաւ վոր է մեղմել եւ վերացնել ծնողների ամուսնալուծության դաշտարկը Երեխայի կրած տառադարձները: Դա դեմք է անի ծնողներից յուրաքանչյուրը:

- Հայաստանից նույնարձես երեխաներ են զալիս մեր հիվանդանոցում բուժվելու,- հրաժեշտի ուսիկին ինձ ասաց Ալբրեյ Պիրդեռասը։ Աղաքինված շատ հայ մանուկների ենի Հայաստան հանաղարեիլ։ Ես կցանկանայի, որ հայ բժիշկներ նույնարձես գործուղվեին մեզ մոտ, կարծում եմ, փորձի փոխանակման եւ մանկաբուժության ժամանակակից մեթոդներին ծանոնակակից մեթոդներին ծանոթացնելու առումով մենք կարող ենի օգտակար լինել երիտասարդ հայ մանկաբուժներին, մասնավորապես՝ բժիշկ-հմունուղագներին։ Անկեղծորեն հրավիրում եմ իմ երիտասարդ հայ կոլեգաներին, բոլորովին անվճար։ Խել հայ մանուկներին առողջություն են ցանկանում, թող ժողովը երթի չշակապի նրանց դեմքից...

